ústecký kraj

Teplice

V Casablance proběhlo v lednu 1943 jednání prezidenta USA Franklina D. Roosevelta a předsedy vlády Velké Británie Winstona S. Churchilla o strategickém plánování, organizaci dalších spojeneckých vojenských akcí ve 2.světové válce. Závěrem bylo přijato rozhodnutí o kombinované letecké ofenzivě proti nacistické Třetí říši a jejich satelitům. Strategická operace zahrnovala zahájení nočního bombardování „Bomber Command RAF“ a denního bombardování „8.letecké armády USAAF“ z Anglie.

Hlavním cílem letectva bylo zničení nacistický vojenský průmysl, dopravu a komunikace. Po osvobození jihu Itálie se do leteckých operací zapojila na podzim roku 1943„9. a 15. letecká armáda USAAF“ pod velením Lt. Gen. Jamese H. Doolittela. V roce 1944 převzal velení leteckých operací Maj.Gen. Nathan F. Twining.

Den amerických letců

Mukov-Hrobčice * Teplice-Písečný vrch

21. 7. 1944 – 18. 7. 2026

V pátek 21. července 1944 začínal pro letce 15. letecké armády nový válečný den. V ranních hodinách vzlétlo ze Stornary a dalších jihoitalských vojenských základen USAAF 362 bombardérů. Jejich úkolem bylo poprvé bombardovat vybrané oblasti západní a střední Evropy.

Hlavním cílem bylo území Říšské župy Sudety a chemického komplexu vyrábějícího syntetický benzín Sudetenländische Treibstoffwerke /STW/ v Záluží u Mostu v době mezi 11:00 až 12:54 hodin. Podle doložených historických pramenů byla obětí střelby protiletadlového dělostřelectva nad územím Teplic a Mostu 4 bombardovací letadla. V dalším období roku 1944-1945 došlo k sestřelení či haváriím dalších 8 letadel 9. a 15. letecké armády USAAF. Celkem nad územím Teplicka zahynulo 28 amerických letců.

Bombardovací letoun LIBERATOR B-24G 42-78432 „FINAL APPROACH“ 736. BSq, 454th BG havaroval po zásahu protiletadlovým dělostřelectvem u Radovesic nedaleko Mukova a Hrobčic. Velitel osádky 2/Lt Leon H. POLINSKI, radista T/Sgt Robert O. FINLEY a palubní inženýr T/Sgt Tunis GAALSWYK zahynuli v troskách při nárazu bombardovacího letounu na zem.

B-24 G „FINAL APPROACH“

2/Lt Leon H.POLINSKI	*/zabit/*
F/O Eben H.TILMAN	*/zajat/*
2/Lt Charles DEMBO	*/zajat/*
T/Sgt Tunis GAALSWYK	*/zabit/*
T/Sgt Robert O. FINLEY	*/zabit/*
T/Sgt Lee R.MULDING	*/zajat/*
T/Sgt Marlin S.KERBY	*/zajat/*
S/Sgt Richard W.LONG	*/zajat*
S/Sgt Colby A.DAVIS	*/zajat/*
S/Sgt Alton L.MIDDLETON	*/zajat/*

Sedm členů osádky se zachránilo na padácích. Všech sedm letců bylo zajato a umístěno v různých zajateckých táborech /STALAG LUFT/ v Evropě.

Bombardovací letoun LIBERATOR B-24 G 42-78306, „PORKY“ od 746. BSq. 456th BG, se po bombardování hlavního cíle dostal do palby protiletadlového dělostřelectva „flaků“ chránících prostor chemického závodu a území Mostu. Po několika zásazích se srazil s dalším přilétajícím letounem. První letoun havaroval u továrny Zeis-Werke (Somet), druhý poblíž Písečného vrchu v Teplicích.

B-24 G „PORKY“

1/Lt Sidney H.BROOKS	*/zajat/*
2/Lt Roy S.DUBS, Jr.	*/zabit/*
2/Lt James J.DUSTON	*/zajat/*
S/Sgt Robert M.GAFNER	*/zabit/*
T/Sgt Edward W.BROOM	*/zabit/*
S/Sgt Andrew R.SMYTH, Jr.	*/zabit/*
S/Sgt Arthur P.ARSENEAUX Jr.	*/zabit/*
S/Sgt Carl EZUCK	*/zabit/*
S/Sgt George B.YOUNGQUIST	*/zabit/*

Po zásazích protiletadlovým dělostřelectvem a srážce s dalším přilétajícím letounem se bombardovací letoun LIBERATOR B-24 H 42-64501 „JUDY ANN“ od 744. BSq, 456th BG. zřítil nad Písečným vrchem v Teplicích. Z 18-ti členů osádek obou bombardovacích letadel dokázalo na padácích vyskočit devět letců. Avšak na zemi se podařilo přežít pouze čtyřem z nich.

B-24 H „JUDY ANN“

2/Lt Gunnar EIDE	*/zabit/*
F/O James N.DINGWALL	*/zajat/*
2/Lt John V.THEIM	*/zabit/*
S/Sgt George S.POWELL	*/zabit/*
S/Sgt Leo A.POWELL	*/zajat/*
Pvt. Arthur A. ELDER	*/zabit/*
Sgt James L.WESSON	*/zabit/*
Sgt Clayton W.HANSEN	*/zabit/*
Sgt Francis T.HALL	*/zabit/*

Ve stejný den se stal flak osudným i pro posádku letounu B-17 G 42-97531 od 414. BSq. 97th BG, který pilotoval 2/Lt. John J. CUNNINGHAM. Letoun se zřítil u obce Křižatky u Mostu. Z trosek byla vyproštěna těla dvou letců. Z hořícího letadla se díky kapitánovi podařilo vyskočit osmi letcům. Po přistání na padácích byli tři chyceni a zabiti, pět bylo zajato. Po válce doplnili svědectví o dění 21. července 1944 v Teplicích.

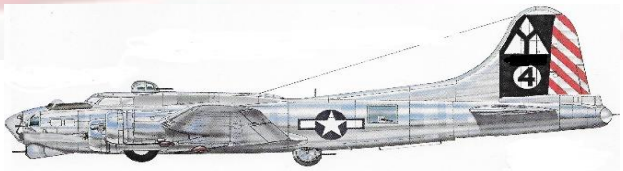

B-17G „VICTORY BOUND“

2/Lt J.J. CUNNINGHAM	*/zabit/*
2/Lt A.C. GIBSON	*/zajat/*
F/O Gerald W. MILBURN	*/zabit/*
2/Lt Emile W.GONNET,	*/zajat/*
S/Sgt Cecil H. WHITT	*/zajat/*
T/Sgt R. W. BUCHHOLTZ	*/zabit/*
Sgt C. E. MILASZEWSKI	*/zabit/*
Sgt Paul E. McGUIRE	*/zajat/*
T/Sgt F. L. THOMPSON	*/zajat/*
Sgt William D. RIBER	*/zajat/*

Dokumentační a historické materiály připravil Jaroslav Žampach, Jan Šimek a Jiří Vencl, použity byly dokumenty, materiály, fotky DAL a SLA Teplice z.s. K připomenutí 82. výročí vzpomínkové akce na americké letce vydal za přispění měst a obcí teplického regionu, podporovatelů, sponzorů a partnerů akce Severočeský letecký archiv Teplice z.s.

PM-SERVIS Petr Michalek
WAY DESIGN POTISKNEME.CZ
PEPÍNO KRBY

SEVEROČESKÝ LETECKÝ ARCHIV TEPLICE, zapsaný spolek

V roce 1991 skupina nadšenců pro vojenskou leteckou historii z období 2. světové války začala pátrat a zkoumat v historických materiálech, v dobových novinách a časopisech, v knihách, archivech, v rozhovorech s pamětníky té doby. První aktivity k připomenutí válečných osudů amerických letců stíhacího a bombardovacího letectva USAAF nad Krušnými horami, Mostem a Teplicemi se se zaměřily na celý Severočeský kraj. SEVEROČESKÝ LETECKÝ ARCHIV se utvořil jako občanské sdružení kladoucí si za cíl získávat a schraňovat poznatky o vojenské letecké historii z období 2. světové války v podkrušnohorském regionu. Sdružení bylo založeno v prosinci 1991 členy z Mostu, Chomutova a Teplic jako skupina badatelů o vojenskou leteckou historií na větší části Severočeského kraje.

Teplická skupina se osamostatnila v roce 1994 a založila občanské sdružení pod názvem SEVEROČESKÝ LETECKÝ ARCHIV Teplice, jehož zakládajícími členy byli Josef HIRSCHKORN, Jindřich ČERNÝ, Petr NOVÁK, Václav VADLEJCH, Miloslav Jaroslav VLACH a Jaroslav ŽAMPACH.

Činnost SLA Teplice se v období let 1995 až 2014 zaměřovala na badatelskou činnost o vojenské letecké historii a také na vybudování jednotlivých pietní a vzpomínkových míst, které připomínají sestřelení a úmrtí amerických letců z období 2. světové války v teplickém regionu. K těmto místům patří pomník v Mukově u Hrobčic, pomník na Písečném vrchu v Teplicích, pomník přemístěný z dolu Alexander v Duchcově, pomník na Cínovci.

V období let 2014 až 2016 byl přepracován status SLA Teplice na zapsaný spolek členů. SEVEROČESKÝ LETECKÝ ARCHIV TEPLICE zapsaný spolek zaměřuje své aktivity na badatelskou a prezentační činnost o vojenské letecké historii z období 2. světové války a v péči o pamětní a pietní místa v regionu. Modelářskou činnost v celé šíři zahrnující modely z vojenské i civilní historie i současnosti a jejich prezentaci široké veřejnosti. Ke dni 22.července 1995 se datuje vybudování pomníku 14-ti americkým letcům, kteří zahynuli na Teplicku v období 2.světové války. Na vybudování pomníku se podíleli nejen členové SLA Teplice, ale také návrhem akademický sochař Pavel Jarkovský a profesor Bronislav Malý z UJEP Ústí nad Labem, z Institutu výtvarné kultury. Výrobou Ing. Josef Makalouš, Jan Douša a František Janda s kolektivem z Keramických závodů Teplice a.s. /Ideal Standard/. Umístění a stavební práce zajišťovali Ing. Pavel Strnad, Pavel Seibt a Jan Desl z Krušnohorských strojíren a.s. Teplice, Antonín Vrážel ze Silničních staveb a.s. Teplice. Nemalý podíl na vybudování pomníku USAAF patří Jiřímu Matrasovi, Zdeňku Hodkovi, Františku Bezděkovi a Františku Šandovi. Následně je v Mukově u Hrobčic Václavem Vadlejchem zahájeno budování památníku 3-em letcům, kteří byli zabiti při sestřelu bombardéru nad STW v Záluží u Mostu.